

Çevre Kentleşme

- **Suburbanization (Banliyöleşme)**
- Kent merkezlerindeki faaliyetlerin yoğun nüfus baskısıyla çevreye doğru yayılmasıyla kentlerin dış alanlara doğru genişlemesi ve gelişmesi.
- Banliyöleşme şehirlerin kirli atmosferin ve şehirlerdeki yoksulluklardan uzaklaşma veya kaçış şeklinde bir tepkiyle başlamıştır.
- Ulaşım imkanlarındaki gelişme de önemli bir nedendir. Ancak banliyöleşme 1920'li yıllarda önem kazanmış , 2. Dünya Savaşı'ndan sonra oldukça hız kazanmıştır.

Suburbanization (Banliyöleşme)

Çevre kentler yani banliyöler, şehir merkezine gidip gelme mesafesinde konumlanmış yeni konut ve yaşam alanlarıdır. **Banliyölerin başlıca özellikleri;**

- Ana şehrin dışında asla kırsal ile şehrsel arazi kullanım karışımına sahip olmayan, bütünüyle şehrsel coğrafi görünüme sahip , çiftlik veya tarımsal fonksiyonu gelişmemiş konut yerleşim alanlarıdır.
- Çevre kent sakinleri genellikle şehir merkezindeki bir işte çalışmaktadırlar. Bunlar aynı zamanda orta veya yüksek gelirli kişilerdir.

Suburbanization (Banliyöleşme)

- Çevre kentler ana kentle bitişik olabileceği gibi ondan ayrı da gelişirler. Birleşik olmayanlar bile belediye hizmetlerinden yararlanmaktadır.
- Nüfus artışı çevre kentte de meydana gelmekte, bu alanlarda nüfus yoğunluğu şehir ile şehir dışı alanlar arasında bir değere sahip bulunmaktadır.

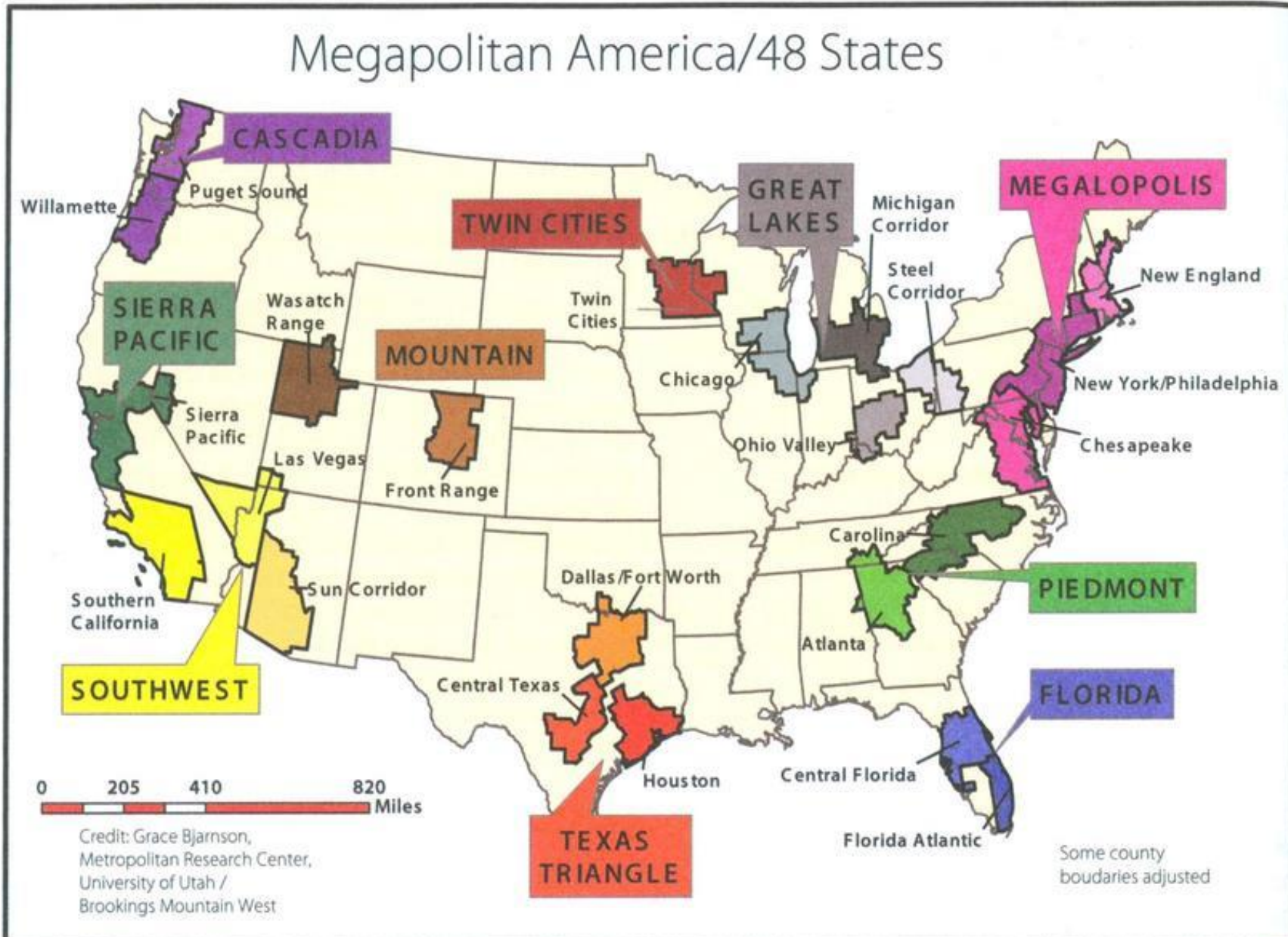

Megalopolis

- Çevre kentleşme ile birlikte metropoliten alan (büyük şehirsal alan) oluşur. Keleş'e göre nüfusu 1 milyonun geçen şehirlere metropoliten kent denir. Türkçe karşılık olarak «anakent» kavramı kullanılmaktadır.
- Ana kent ile çevresindeki yerleşmelerin oluşturduğu kentleşmiş bütüne **metropoliten** alan denir.

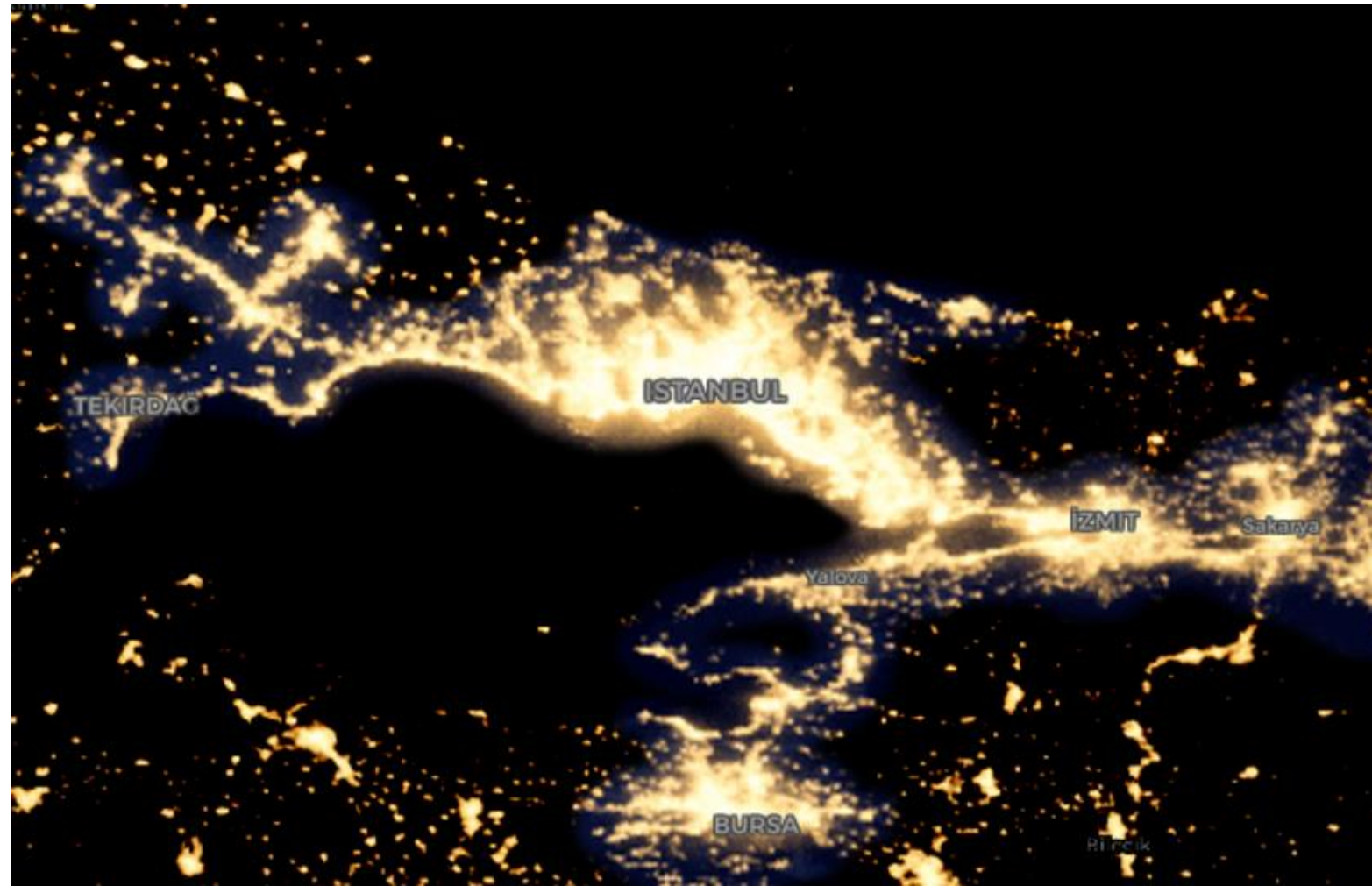
Megalopolis

Megalopolis

- Metropoliten alanlar üç parçadan oluşmaktadır;
- **Merkez kent (metropolis):** diğer kentler arasında lider konumunda, büyük nüfuslu, çok sayıda hizmet sunan, ülkenin sosyal, politik ve ekonomik hayatında belirleyici rol oynayan, ekonomik etkisi geniş metropoliten alanlara yayılan kentlere denir. Merkezi iş alanı şehrin ve metropoliten alanın beynidir. Bu alanda sanayi, emek, kitle iletişim, devlet bürokrasisinin en üst düzey örgütleri ve bunlar arasındaki karşılıklı etkileşimi sağlayan kurum ve karmaşık iş örgütleri bulunur.
- **Alt kent:** Genellikle konut alanlarının bulunduğu, ana kentin dışında ancak fiziksel, sosyal ve ekonomik etki alanında bulunan, aynı zamanda küçük ve orta ölçekli imalat sanayinin merkezden ayrılarak yerleştiği alandır.

Megalopolis

Megalopolis

- **Altkentlerin ötesinde saçaklanma alanı:** Metropoliten kentin yayılma veya dağılma alanının sonudur. Kentsel ve kırsal alanları ayıran bir sınırdır. Ana ve alt kentlerden nüfus çeken, büyümenin ve gelişmenin en fazla yaşandığı yerdir.

Birden fazla metropoliten alanın birleşmesi ile megalapolisler meydana gelmiş olur. Türkçe karşılığı «pek büyük kenttir».

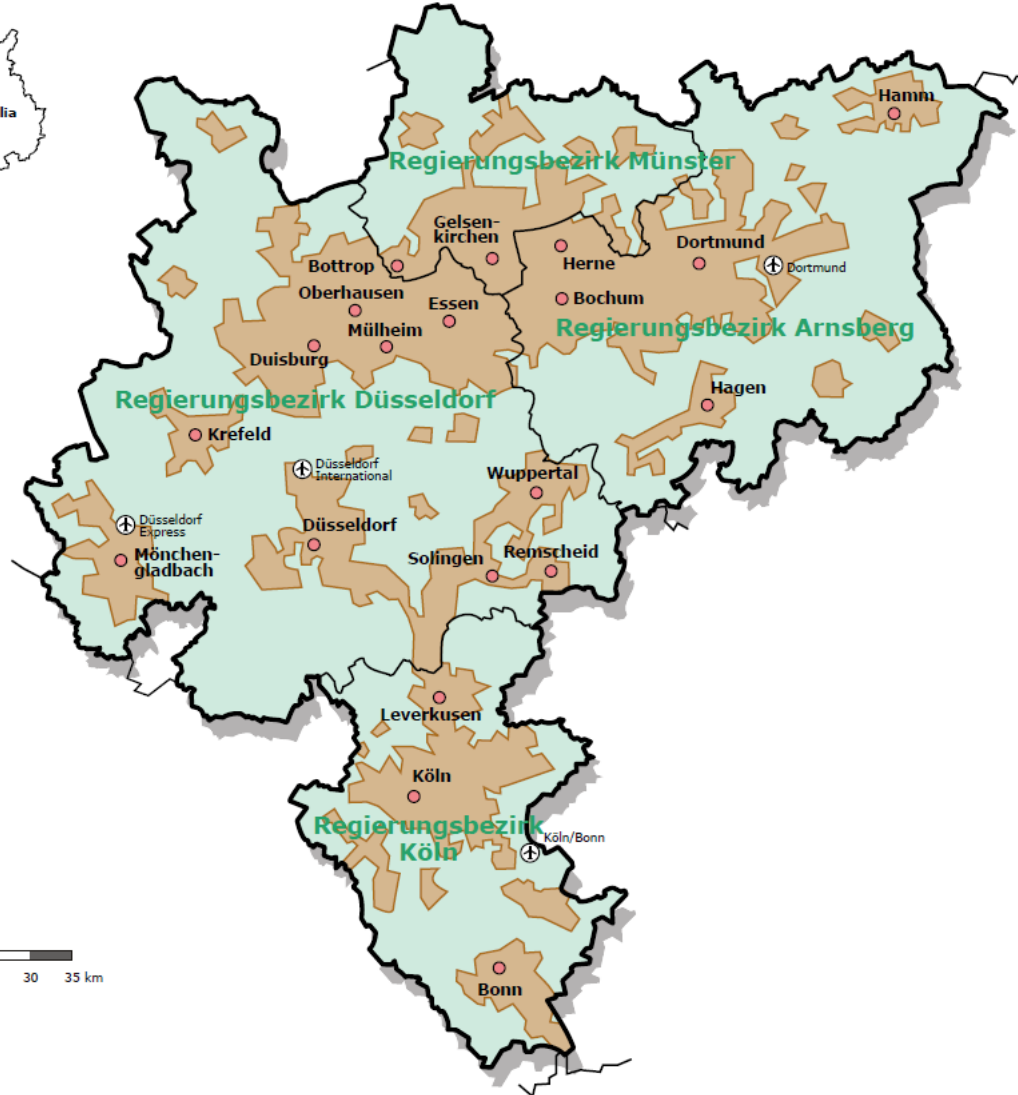
Çok merkezli olma gibi bir özelliğe sahip olan megalapolislerde bu merkezlerin herhangi birinin fonksiyonel üstünlüğü yoktur.

Megalopoliten sistem devasa büyüklükte sosyal ve ekonomik mozaik olarak ta tanımlanabilir.

Conurbation (Konürbasyon)

- Geniş şehirsal alanı ifade eden **konürbasyon**, birbirinden bağımsız olarak gelişen şehirlerin birleşmesi sonucu meydana gelmektedir. Zaman zaman aglomerasyon kavramı ile eş anlamlı kullanılmıştır. Ancak aglomerasyon bütün bir şehirsal alanın, tek bir şehrin kontrolünde gelişmesini ifade eder. Örneğin, sanayi ve yatakhane şehirlerin çoğalması ile aglomerasyon oluşmaktadır.
- Megalapolisler, geniş şehirsal alanların bazen de konürbasyonların birleşmesi sonucunda oluşurlar. Londra, Şikago, Tokyo, Paris gibi büyük yerleşmeler konürbasyonlara örnek olarak verilebilir. Türkiye'de başta İstanbul ve çevresi olmak üzere Ankara, İzmir, Bursa, Adana çevreleri metropol merkezli konürbasyonlardır.

Conurbation (Konürbasyon)

Tanınmış konürbasyonlar arasında [Ruhr](#), [Randstad](#) ve [Keihanshin](#) bulunmaktadır.

Ecumenopolis (Ökümenopolis)

Gelecekte meydana gelebilecek çok büyük şehrsel görünümü ifade eden ökümenopolis 1968 yılında Doxiadis tarafından ileri sürülmüştür. Nüfus artışının bugünkü artışına bakarak, dünya nüfusunun 21. yy sonunda bugünden on misli fazla olacağı tahmin edilmiştir. Bu artışa bağlı olarak daha büyük ve geniş bir sahaya yayılmış şehir sistemleri ortaya çıkacaktır. Bu şehir sistemlerine evrensel şehir ya da ökümenopolis adı verilmektedir.

Ökümenopolis yerleşmeye uygun tüm alanların (ökümenin) şehirleşmesi sonucu ortaya çıkan devasa büyüklükte şehrsel sistemdir.